

**PLA DE POLÍTIQUES DE DONES I IGUALTAT
D'OPORTUNITATS
A LA COMARCA DEL SOLSONÈS**

CONSELL COMARCAL DEL SOLSONÈS

Agraïments

A les 250 dones enquestades
i a totes les participants
en el procés participatiu
per recollir propostes
per a l'elaboració d'aquest pla.

CONSELL COMARCAL DEL SOLSONÈS

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Relacions Institucionals
i Participació
**Direcció General
de Participació Ciutadana**

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

GENER – DESEMBRE 2006

DOCUMENT ELABORAT PER: Maribel Bella Orrit i Tània Pujol Esteve

INTRODUCCIÓ

Què és un pla d'igualtat d'oportunitats?

Un pla d'igualtat d'oportunitats és una estratègia institucional destinada a assolir la igualtat real entre homes i dones als diferents àmbits de la societat, eliminant estereotips, actituds i obstacles que dificulten a les dones accedir als diferents escenaris que conformen la nostra societat (política, treball, formació, temps lliure, etc.) en igualtat de condicions que els homes.

Els plans d'igualtat han de promoure mesures que afavoreixin la incorporació, la permanència i el desenvolupament de les persones a la societat, amb l'obtenció d'una participació equilibrada d'homes i dones en totes les àrees i a tots els nivells.

El pla es desenvolupa a llarg termini i requereix la definició d'uns eixos concrets que permetin el seu desenvolupament i es concretin en objectius específics traduïts en accions determinades. Un pla d'igualtat d'oportunitats és una eina que es va revisant per tal d'anar adaptant els objectius a la realitat i que, a mesura que es van assolint objectius específics, es transformen en nous objectius i noves accions. S'acaba quan s'assoleix la igualtat real entre homes i dones, i la perspectiva de gènere s'incorpora a l'estratègia de l'organització en totes les decisions i les accions.

Com s'ha elaborat el Pla de polítiques de dones i igualtat d'oportunitats a la comarca del Solsonès?

El pla següent s'ha elaborat a partir de les dades extretes de la *Diagnosi de gènere i sobre la situació de les dones a la comarca del Solsonès*. Aquest estudi previ ens ha permès conèixer millor la realitat de les dones de la nostra comarca i de la encara desigual distribució entre homes i dones en els diferents àmbits. Un cop realitzat l'estudi es va iniciar un procés participatiu en el qual es van recollir les aportacions de 30 participants repartides en quatre tallers temàtics: dona i treball; dona societat i temps lliure; dona, educació i formació; i dona, salut i qualitat de vida.

ALGUNS CONCEPTES BÀSICS

Sexe/Gènere

Sexe és una paraula que fa referència a les característiques biològiques que distingeixen els homes de les dones, en canvi el terme *gènere* fa referència a les diferències construïdes socialment entre dones i homes; han estat apreses, canvien amb el temps i presenten grans variacions tant entre les diferents cultures com dins d'una mateixa cultura. El gènere constitueix la base per mostrar que les desigualtats han estat construïdes històricament al llarg dels segles per una organització social patriarcal.

DONES	HOMES
Naturalesa	Cultura
Domèstic	públic
Reproducció	producció
Treball no remunerat	Treball remunerat
Dedicació absoluta	Treball limitat temporalment

Acció positiva

Mesura destinada a assolir l'efectiva igualtat d'oportunitats entre dones i homes atorgant avantatges concrets destinats a facilitar l'exercici d'activitats professionals o a evitar o compensar desavantatges en les seves carreres professionals. Es

tracta d'eliminar els obstacles que puguin impedir o dificultar el desenvolupament professional de les dones. Són accions destinades a eliminar estereotips de gènere i segregació vertical i horitzontal i a conciliar la vida personal i professional.

Transversalitat de gènere o "Gender Mainstreaming"

La Comissió europea defineix el concepte de *transversalitat de gènere* com la necessitat de revisar la suposada neutralitat de les polítiques i de les pràctiques administratives i gerencials que fan possibles la seva realització, des de la consideració sistemàtica de les diferents situacions, interessos, necessitats de les dones i els homes, en cada una de les fases i mecanismes existents per a la seva planificació, disseny, execució i avaluació.

Igualtat d'Oportunitats entre dones i homes

Situació en la qual tots els éssers humans són lliures per desenvolupar les seves capacitats personals i prendre decisions sense limitacions imposades pels rols tradicionals i en la qual es tenen en compte, valoren i potencien per igual les diferents conductes, aspiracions i necessitats d'homes i dones. La igualtat formal és una primera etapa cap a la igualtat real.

EIXOS DEL PLA

- 1. Impulsar polítiques d'igualtat de gènere en el disseny del territori**
- 2. Implementar el principi d'igualtat d'oportunitats en el funcionament de les administracions locals**
- 3. Prevenir la violència de gènere i elaborar eines per lluitar-hi des del món local**
- 4. Contribuir a millorar la situació dels col·lectius en risc d'exclusió social des d'una perspectiva de gènere**
- 5. Promoure la coeducació i l'educació en valors com a model a seguir per impulsar la igualtat d'oportunitats des del món educatiu**
- 6. Garantir una oferta formativa continuada tenint en compte els interessos i necessitats de les dones**
- 7. Reduir les desigualtats de gènere en el món del treball**
- 8. Promoure canvis en el repartiment de les tasques domèstiques i de cura**
- 9. Potenciar la participació de les dones en la vida associativa, cultural, lúdica i esportiva de la comarca**
- 10. Promoure la salut i la qualitat de vida de les dones**

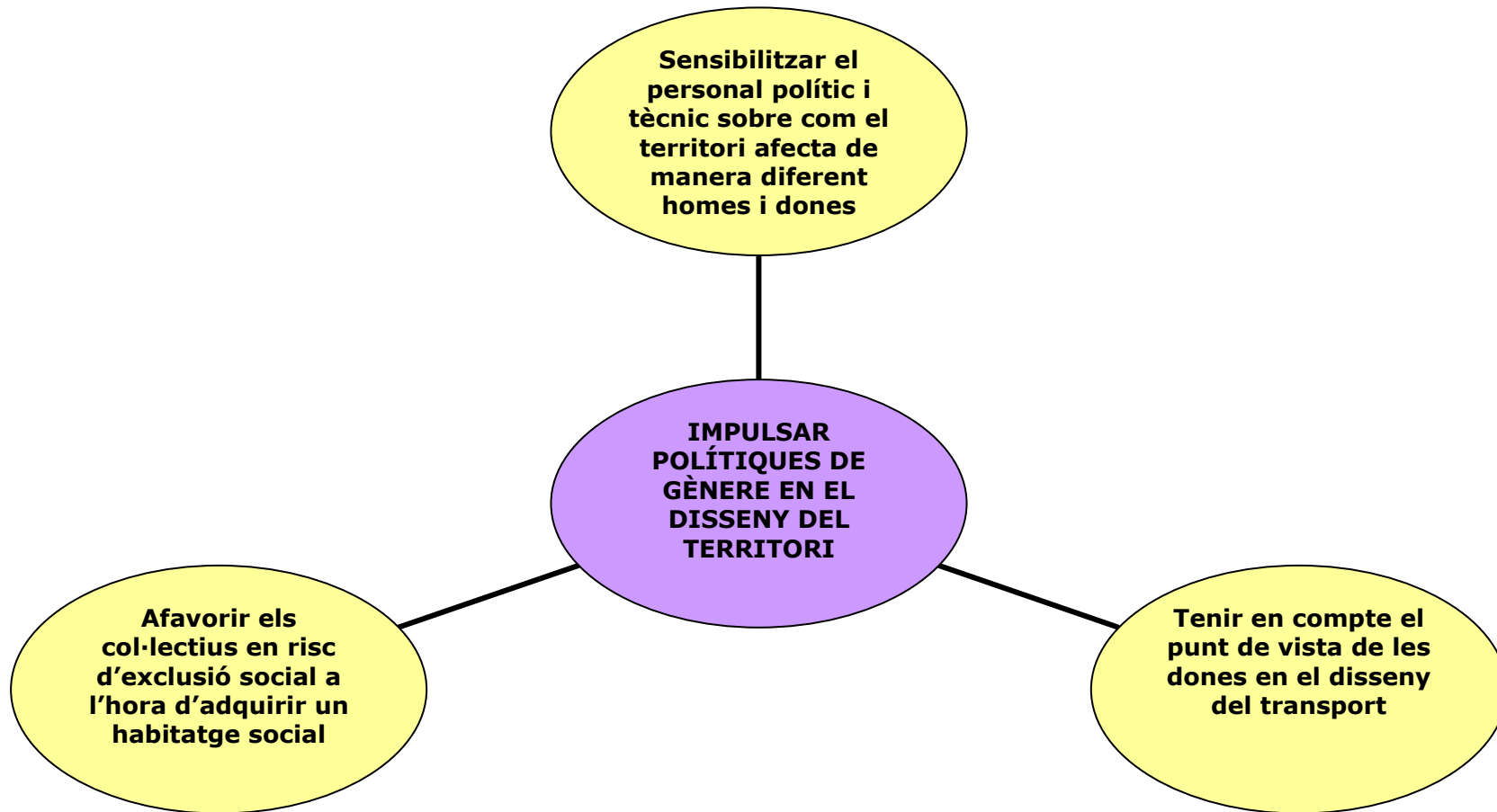
1. TERRITORI

És important analitzar la nostra comarca des de la perspectiva de gènere, ja que sovint acceptem una sèrie de criteris i valors a l'hora de prendre decisions sobre la gestió i organització del territori sense tenir en compte les dones i les seves especificitats.

Malgrat que les característiques territorials gaudeixen d'una suposada neutralitat, aquestes tenen un impacte diferent en funció del gènere. Els homes i les dones fem un ús diferent de l'espai depenent de les activitats diferenciades entre uns i altres que condicionen la mobilitat i la utilització de serveis. Per exemple, la doble jornada de moltes dones condiciona la seva mobilitat i també la utilització dels serveis; això fa que sigui important l'existència d'una bona xarxa de serveis de proximitat i ciutats que facilitin els desplaçaments a peu.

D'altra banda, la característica disseminada de la comarca dificulta les comunicacions i motiva una centralització dels serveis als dos nuclis més importants de la comarca, Solsona i Sant Llorenç de Morunys. Aquest fet dificulta l'accés de les persones dependents que resideixen al món rural als serveis i afecta en primera persona la majoria de dones que són les que es fan càrrec d'aquestes persones.

Així doncs, podríem dir que la introducció de la perspectiva de gènere recau sobretot a comptar amb equipaments amb una bona accessibilitat física, coordinació d'horaris i informació perquè sigui fàcil utilitzar-los. Pel que fa al transport, és important tenir en compte el transport públic perquè no només doni resposta als desplaçaments de casa a la feina, sinó que també faciliti l'accés als serveis sanitaris, escolars, comercials, etc.

1.1 Impulsar polítiques d'igualtat de gènere en el disseny del territori

És important incorporar la mirada de les dones en el disseny dels escenaris que ocupen i veure l'impacte diferenciat que tenen els equipaments i l'espai en les vides dels homes i les dones.

Si observem les dades extretes de la *Diagnosi* veiem que les dones són les que generen el major nombre de desplaçaments fora de la comarca per qüestions d'estudi; en canvi, els desplaçaments generats per motius de treball són efectuats majoritàriament per homes.

El 23,5% de les dones enquestades tenen el lloc de treball fora del municipi on resideixen; aquest percentatge és més alt en el cas de les dones que resideixen als municipis rurals (53%).

En el cas de Solsona i Sant Llorenç de Morunys el 73% i 74% de dones tenen carnet de conduir, però als altres municipis de la comarca aquest percentatge puja fins al 93%.

Pel que fa a l'habitatge, hi ha una sèrie de col·lectius amb

1.1.1 Sensibilitzar el personal tècnic sobre com el territori afecta de manera diferent a homes i dones

- Jornada monogràfica sobre la perspectiva de gènere en el disseny del territori (mobilitat, habitatge, etc.).

1.1.2 Tenir en compte el punt de vista de les dones en el disseny del transport

- Tenir en compte la variable sexe a l'hora de recollir opinions dels usuaris i usuàries que utilitzen els serveis de transport.
- Donar resposta als desplaçaments efectuats pel treball reproductiu (casa-escola, zones comercials, serveis sanitaris, etc.).

1.1.3 Afavorir els col·lectius en risc d'exclusió social a l'hora d'adquirir un habitatge social (llars monomarentals, dones immigrants, etc.)

- Promoure una borsa d'habitatge social activa.
- Promoure la construcció d'habitatge social de lloguer.

especials dificultats per accedir-hi: llars monomarentals, immigrants, joves, etc.

Algunes de les dificultats per accedir a l'habitatge a la comarca del Solsonès són: d'una banda, les normes urbanístiques, que són molt estrictes amb la construcció de nous habitatges als municipis rurals, i, d'altra banda, el fet que als dos nuclis més habitats de la comarca (Solsona i Sant Llorenç de Morunys) l'habitatge ha experimentat un fort encariment difícil d'assolir per una part important de la població.

També veiem que segons *l'Estudi sobre la situació de la gent gran a la comarca del Solsonès* el 73% dels habitatges tenen barreres arquitectòniques.

2. ORGANITZACIÓ COMARCAL

La societat tradicionalment ha assignat funcions i espais diferents en funció del sexe; així doncs, ha atribuït l'esfera privada a la dona i l'esfera pública als homes.

La construcció d'una nova organització basada en la igualtat entre dones i homes ha de permetre que homes i dones comparteixin tots els espais, tant a la vida pública com privada. Per tant, és important que les dones participin en la vida política per trencar amb la masculinització d'aquest àmbit de la vida pública.

La baixa participació de dones en l'àmbit polític és multicausal, no es tracta d'una exclusió directa, sinó que es tracta d'una qüestió social. La política s'ha construït des d'una perspectiva masculina fent que l'activitat es desenvolupi en horaris difícils de compaginar amb obligacions familiars i més encara en una comarca com la nostra on l'activitat política es combina amb l'activitat laboral. Altres factors determinants que dificulten l'accés de les dones al món polític són la manca de referents que fa que no identifiquin aquest àmbit com a propi, les limitacions que elles mateixes es posen a l'hora de participar-hi i els pocs esforços destinats a fomentar la seva participació.

La incorporació de les dones dins les diverses àrees i serveis de la comarca és clau per introduir el principi d'igualtat en el disseny de les polítiques locals.

Finalment, cal tenir en compte que les administracions públiques poden actuar de "model" en l'aplicació del principi d'igualtat, ja que moltes vegades són impulsores de canvis tant en el seu funcionament intern com en les accions i les polítiques que desenvolupin.

2.1 Implementar els principis d'igualtat d'oportunitats en el funcionament de les administracions locals

Si observem la participació política de les dones a la comarca del Solsonès, veiem que la seva presència és escassa.

Les dones que es van presentar a les llistes electorals de les eleccions municipals del 2003 representen un total del 23,8% de totes les candidatures; aquest percentatge es redueix si analitzem la presència de dones en els equips de govern dels diversos ajuntaments. Podem dir que l'Ajuntament de Solsona és el que té la representació més paritària en el repartiment de les regidories. També és important veure com es distribueixen els càrrecs o regidories per analitzar els mecanismes que intervenen en la separació de "poders" entre homes i dones.

Dels 15 municipis de la comarca del Solsonès, tan sols un d'ells té una dona com a alcaldessa.

Pel que fa als treballadors i treballadores de les

2.1.1 Sensibilitzar i formar el personal polític i tècnic de les administracions de la comarca en matèria de gènere i igualtat d'oportunitats

- Jornada monogràfica sobre polítiques de gènere impulsada a través del PIAD.
- Donar a conèixer a través del PIAD els recursos existents per treballar en matèria d'igualtat d'oportunitats a les administracions de la comarca.

2.1.2 Crear òrgans de comunicació entre les diferents entitats que treballen temes vinculats amb la igualtat d'oportunitats

- Crear un grup de treball amb membres de les diferents entitats i ens locals que realitzen actuacions d'aquest tipus, establint trobades periòdiques.
- Fomentar la creació de regidories de la dona en els diferents consistoris de la comarca per tal que el PIAD disposi de canals de comunicació entre els diferents municipis de la comarca.

administracions locals, veiem que en el cas dels diversos departaments de la Generalitat que tenen representació a la comarca hi ha una clara separació segons el sexe. L'ensenyament i la sanitat són majoritàriament femenins i gairebé no trobem dones en el cos de bombers, policia i agents rurals.

Si en el cas dels municipis petits trobàvem poca representació femenina als equips de govern, veiem que quan parlem de treballadors i treballadores dels consorcis, la majoria són dones.

Al Consell Comarcal del Solsonès trobem que hi ha una clara tendència a la segregació tant vertical com horitzontal. La majoria de càrrecs de decisió estan ocupats per homes mentre que les dones ocupen càrrecs de suport o administratius. També hi ha una separació de les àrees segons el sexe: joventut, serveis socials, etc. són ocupades per dones, en canvi a l'àrea de serveis tècnics no hi ha cap dona.

Com mencionàvem anteriorment, les administracions locals tenen un paper bàsic en el foment de la igualtat d'oportunitats, ja que poden actuar com a "model" en

- Promoure la creació d'un òrgan consultiu que reculli les aportacions de les dones i que incorpori la seva perspectiva en aspectes que afectin la comarca.

2.1.3 Sensibilitzar els agents polítics de la comarca sobre la importància de promoure la participació de les dones en la vida política de la comarca

- Donar a conèixer altres experiències que puguin servir de referent per als agents polítics donant-los estratègies per fomentar la participació femenina i que a la vegada serveixi per motivar les dones a participar a la vida política.
- Compartir experiències amb dones que participen activament en la política a través de xerrades.

2.1.4 Donar a conèixer a través del PIAD dades sobre la situació de les dones a la comarca, per tal que tots els ens locals puguin disposar d'aquesta informació

- Fer arribar a tots els ajuntaments la *Diagnosi de gènere* i el *Pla d'igualtat d'oportunitats* com a marc de

l'aplicació d'aquest principi. Algunes de les mesures que es poden impulsar són l'eliminació de l'ús sexista del llenguatge, fomentar l'eliminació de la segregació horitzontal i vertical dins les administracions, etc.

Per altra banda, l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i de les polítiques de gènere requereix un treball transversal que impliqui les múltiples àrees i serveis municipals, de manera que cal establir bons mecanismes de coordinació entre elles.

referència per a possibles actuacions que pugin dur a terme en matèria de gènere.

2.1.5 Incorporar el principi d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones en la selecció i promoció del personal a les administracions públiques

- Donar eines a les administracions per a l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i trencar amb la segregació vertical i horitzontal.
- Promoure mesures de conciliació entre la vida laboral, familiar i personal dels treballadors i treballadores de les administracions locals.
- Promoure l'ús no sexista del llenguatge en les ofertes que sorgeixin dels ens locals.

3. SOCIODEMOGRAFIA

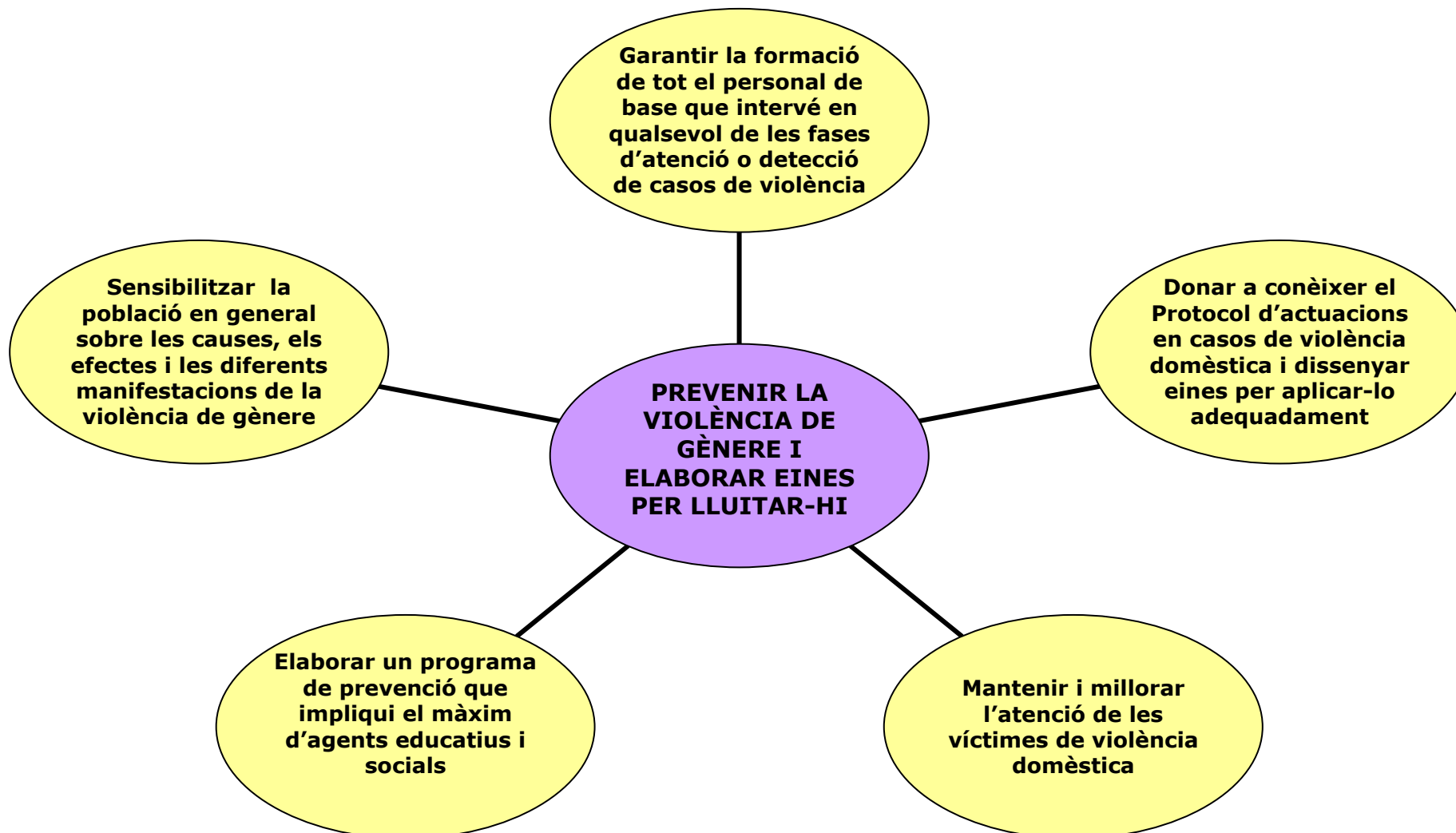
Els cicles de la vida vénen marcats per les diferències de gènere. En el cas del Solsonès, cal remarcar una sèrie de característiques sociodemogràfiques: d'una banda un 25% de la població viu en hàbitat disseminat i, de l'altra, la taxa d'envelliment del Solsonès és de 19,14% (superior a la de Catalunya que és del 16,57%) aquest envelliment de la població té un doble impacte en les dones, ja que tenen més esperança de vida i són les que encara tenen cura de les persones dependents. La taxa de dependència demogràfica del Solsonès és del 54,5% en front de la mitjana catalana que és del 45%. A més a més, també cal tenir en compte que el rol de cuidadores sovint afecta a les relacions socials d'aquestes dones, els provoca aïllament social i si tenim en compte que la comarca del Solsonès està configurada per nuclis aïllats aquest risc d'aïllament s'accentua.

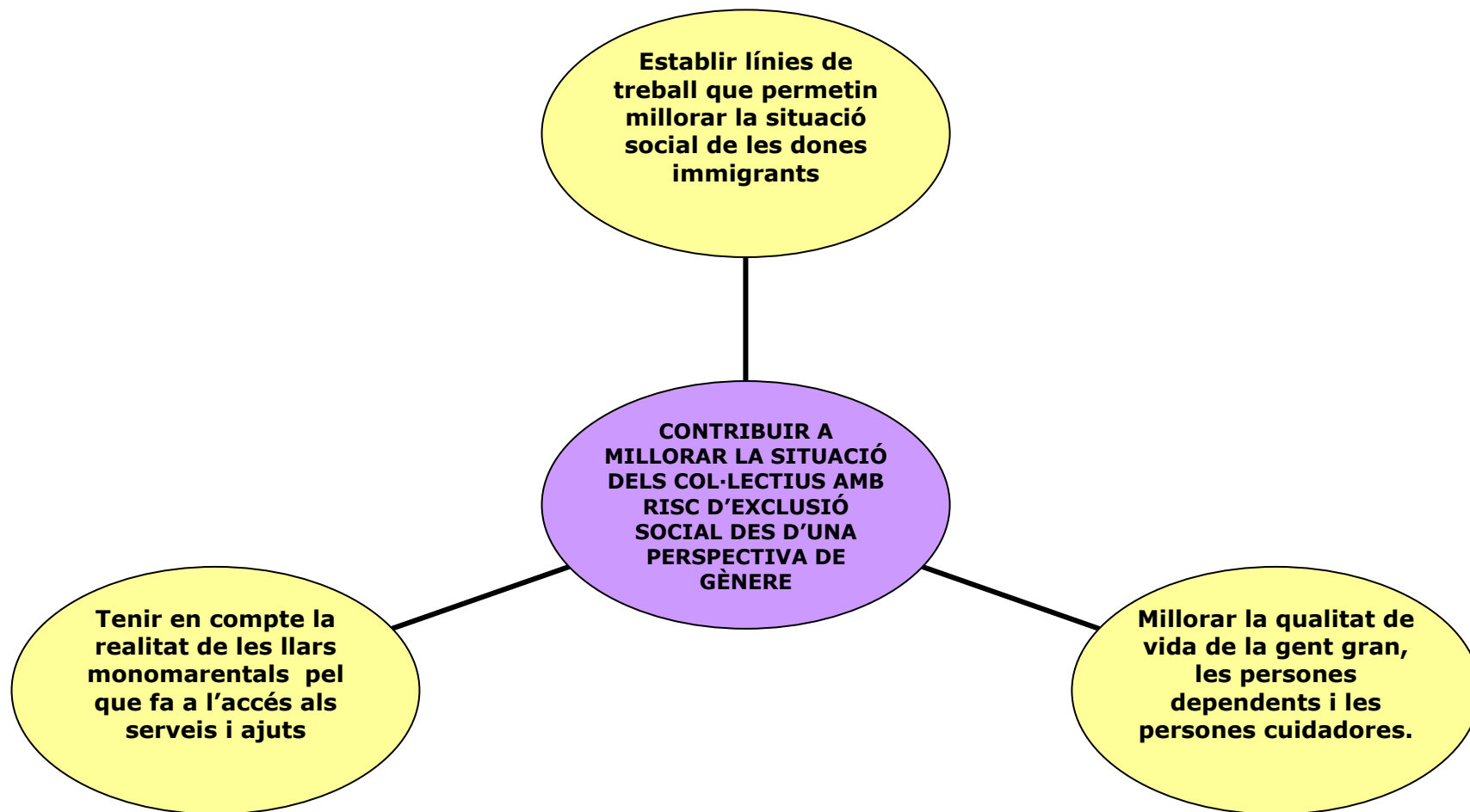
El fenomen migratori també afecta de manera directa les dones. Trobem un nombre de dones residents al Solsonès que no tenen autorització de treball o no tenen la situació legal resolta i aquest fet dificulta molt el desenvolupament laboral i social d'aquestes persones. Si sumem l'exclusió, la precarietat residencial i la precarietat laboral, veiem que el col·lectiu de dones és el més afectat.

En aquest àmbit també cal analitzar les llars monoparentals ja que hi ha un nombre de mares soles amb els seus fills amb poc suport social, familiar i laboral; en el cas de les dones immigrants aquest fet encara s'agreuja més, ja que n'hi ha que no tenen la situació legal resolta i això redueix les seves oportunitats.

Paral·lelament, segons dades de *l'Estudi sobre la situació de la gent gran a la comarca del Solsonès*, els ingressos més baixos d'aquest col·lectiu els perceben les dones, de manera que és freqüent trobar-nos dones soles que viuen amb pensions molt baixes. Totes aquestes situacions ens porten a veure com estem vivint un fenomen de feminització de la pobresa.

Un altre fet a tenir en compte és que les dones són les que en major mesura pateixen la problemàtica social de la violència familiar. Hi ha una sèrie de creences socials que moltes vegades justifiquen aquestes conductes i juntament amb el sentiment de culpa de la víctima fa que sigui molt difícil detectar i intervenir en aquests casos. Cal tenir en compte que la violència de gènere té múltiples manifestacions: violència física, violència psicològica, violència ambiental, violència sexual o violència econòmica.

3.1 Prevenir la violència de gènere i elaborar eines per lluitar-hi des del món local

Per prevenir la violència domèstica s'ha de trencar amb tot de creences i tòpics que justifiquen aquests tipus de conductes. Tot això juntament amb el sentiment de culpa de la víctima fa que sigui molt difícil detectar aquests casos i intervenir-hi.

Si bé és cert que cal garantir una bona atenció a les víctimes de violència de gènere a través del suport psicològic, social, etc. també s'ha de tenir unes bones eines de prevenció i sensibilització.

Al Solsonès, durant l'any 2005 els mossos d'esquadra van rebre un total de 33 denúncies relacionades amb situacions de violència domèstica o de gènere i des del SSAP es van atendre un total de 59 demandes relacionades amb violència familiar.

3.1.1 Garantir la formació de tot el personal de base que intervé en qualsevol de les fases d'atenció o detecció de casos de violència

- Realitzar sessions de treball amb diferents professionals; per exemple, fer una sessió de treball amb el personal sanitari sobre detecció de casos des de l'àmbit mèdic.
- Donar eines als i les diferents professionals a través d'activitats formatives per afavorir el treball en xarxa.

3.1.2 Donar a conèixer el Protocol d'actuacions en casos de violència domèstica i dissenyar eines pràctiques per aplicar-lo adequadament

- Revisar i actualitzar el protocol periòdicament entre tots els agents implicats.
- Difondre'l de manera atractiva i esquemàtica per tal que sigui fàcil d'aplicar.
- Donar-lo a conèixer al conjunt de la població, donant-los eines per saber com actuar en cas de detectar algun cas al seu entorn.

3.1.3 Mantenir i millorar l'atenció de les víctimes de violència de domèstica

- Mantenir i consolidar el servei d'atenció psicològica per a les dones víctimes de situacions de violència.
- Crear espais adequats en els quals la víctima se senti recolzada pels professionals.
- Analitzar la viabilitat de crear un sistema d'atenció a la urgència que inclogui una atenció permanent del personal de serveis socials.
- Continuar proporcionant una atenció integral a les dones víctimes de situacions de violència (assessorament jurídic, atenció psicològica, atenció social, etc.).
- Elaborar una guia on es recullin els recursos als quals poden accedir les dones en situacions de violència.

3.1.4 Elaborar un programa de prevenció que impliqui el màxim d'agents educatius i socials

- Elaborar un programa de prevenció als centres educatius, que inclogui tallers en grup per treballar l'educació en valors, les relacions abusives, la

resolució de conflictes de manera no violenta, etc. i tutories individuals entre l'alumnat i el professorat.

- Organitzar sessions de treball amb professorat de secundària per tal de detectar i fer front a relacions abusives entre adolescents.
- Donar eines als monitors i monitores de lleure per treballar valors com el respecte, la convivència, la confiança o la cura per prevenir situacions de risc.
- Donar a conèixer la responsabilitat que com a ciutadans tenim en el moment de detenir i prevenir situacions d'aquest tipus.

3.1.5 Sensibilitzar la població en general sobre les causes, els efectes i les diferents manifestacions de la violència de gènere

- Realitzar una campanya a través de la ràdio local i dels mitjans de comunicació locals en general per tal de sensibilitzar la població sobre aquesta xacra social.
- Commemorar el dia 25 de novembre, dia internacional contra la violència de gènere.
- Promoure actes de sensibilització amb presència

	<p>masculina; per exemple a través d'un partit de futbol mixt per la no-violència, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Donar a conèixer l'impacte d'aquest fenomen al nostre entorn més immediat a través d'articles als mitjans de comunicació locals.
<p>3.2 Contribuir a millorar la situació dels col·lectius amb risc d'exclusió social des d'una perspectiva de gènere</p> <p>Hi ha certs col·lectius més susceptibles a patir situacions d'exclusió social, com ara les llars monomarentals, les dones immigrants o les dones grans amb pensions baixes. En el cas de les dones immigrants podem observar que el 14,2% de les dones enquestades procedents de fora de la UE es troben en situació irregular i no tenen autorització de treball; això dificulta el seu desenvolupament en l'àmbit laboral i les seves oportunitats.</p> <p>A més a més, el 40,1% de les dones immigrants enquestades afirmen haver patit alguna discriminació dins el món laboral i el 50% s'han trobat amb dificultats per accedir a l'habitatge.</p>	<p>3.2.1 Establir línies de treball que permetin millorar la situació social de les dones immigrants</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potenciar la creació de la figura del mediador per fer d'intermediari entre l'usuari i els diversos serveis, per tal d'interpretar les demandes adequadament i intervenir-hi. • Donar a conèixer la importància d'aprendre la llengua per accedir en condicions d'igualtat al món del treball i als altres àmbits de la societat. <p>3.2.2 Millorar la qualitat de vida de la gent gran, les persones dependents i cuidadores</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rebaixar les condicions d'accés als serveis d'ajuda a domicili. • Promocionar el servei de teleassistència fent-lo més assequible pe als usuaris i usuàries.

El creixement natural del Solsonès és negatiu; això fa que tinguem una comarca molt envellida. Si a aquest fet li sumem que tenim una comarca disseminada en la qual viu més d'un 25% de la població total, tenim que hi ha un nombre important de gent gran que té dificultats per accedir als serveis que necessita amb facilitat.

La disminució de les famílies extenses ha canviat la panoràmica d'atenció a aquest col·lectiu. Les persones cuidadores (majoritàriament dones) pateixen en primera persona les dificultats per accedir als serveis i compaginar les tasques de cura amb altres activitats.

Les persones cuidadores poden viure situacions d'aïllament i en una comarca com la nostra encara s'accentua més aquest risc.

Un altre col·lectiu a tenir en compte és el de les llars monomarentals; ens trobem amb mares soles que tenen fills i amb certes dificultats per rebre suport social, familiar o laboral.

- Implementar programes com el xec servei destinat al foment dels serveis a domicili, atenció a la dependència i creació d'ocupació.
- Promoure la creació de serveis per al col·lectiu de la gent gran com ara serveis de bugaderia, de menjador, àpats a domicili, etc.
- Implementar i mantenir serveis de suport a les famílies amb persones dependents; per exemple el programa *Respir*.

3.2.3 Tenir en compte la realitat de les llars monoparentals pel que fa a l'accés als serveis i ajuts

- Promoure serveis destinats a l'atenció dels infants (serveis de canguratge, ludoteca, etc.) per a aquelles mares treballadores que tenen poc suport social o familiar.
- Sensibilitzar les empreses sobre la realitat de les famílies monomarentals.

4. EDUCACIÓ I FORMACIÓ

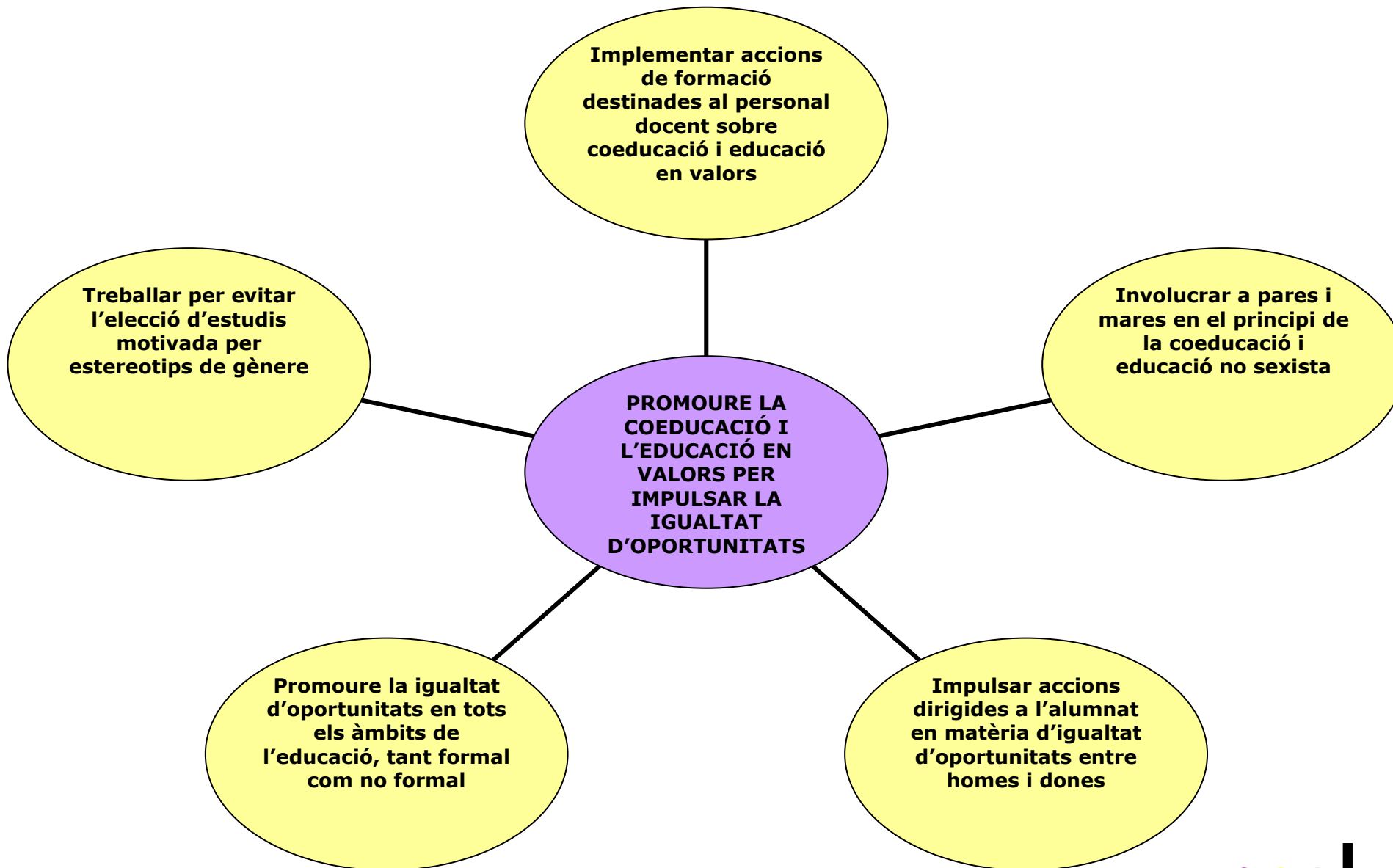
L'escola, igual que la família, el lleure o els mitjans de comunicació, té un paper bàsic en la transmissió de valors sobre el gènere. Es pot convertir en un espai de perpetuació d'estereotips, però també pot actuar com a agent de canvi a través d'un model coeducatiu.

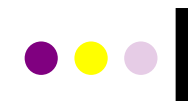
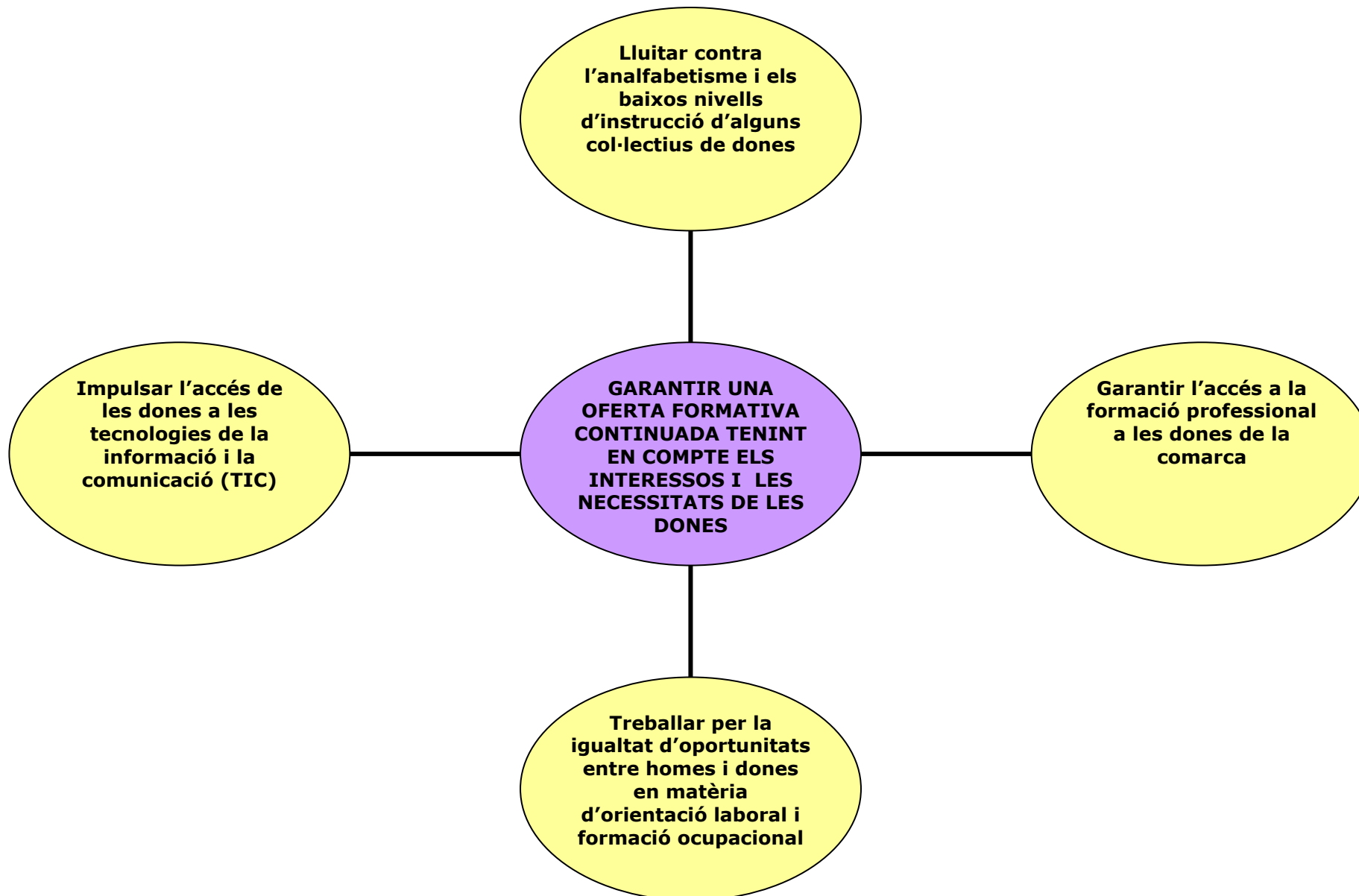
Des dels primers cicles de l'educació es poden observar certes actituds que denoten l'impacte de gènere en la nostra construcció cultural, per exemple en la manera de relacionar-se amb els altres o en la utilització de l'espai; per tant, és important que el personal docent tingui formació en aquesta vessant per poder gestionar aquest tipus de situacions.

En l'educació secundària, en la formació professional reglada i en els estudis universitaris s'observa l'impacte de la construcció social del gènere, traduïda en l'elecció dels estudis. Avui en dia encara les noies i els nois escullen diferents tipus de formació clarament influïts pels estereotips de gènere, fet que afavoreix la posterior segregació horitzontal en l'àmbit laboral.

Les conseqüències dels estereotips de gènere en l'àmbit educatiu i formatiu tenen un impacte important sobretot en les noies i es tradueix a pensar en baixes expectatives d'èxit o en poca confiança per escollir sortides professionals amb poca presència de noies.

A part de l'educació formal, s'ha de promoure una formació al llarg de la vida com un aspecte prioritari en qualsevol persona, com una font de riquesa i realització personal. Aquesta oferta formativa ha d'adaptar-se al principi d'igualtat d'oportunitats i que garanteixi els interessos de nois i noies i d'homes i dones.

4.1 Promoure la coeducació i l'educació en valors com a model a seguir per impulsar la igualtat d'oportunitats des del món educatiu

La coeducació i els programes específics per al tractament de la igualtat de gènere són en general poc aplicats a les escoles i instituts. Es realitzen activitats puntuals, com tallers i formació per a personal docent, però els nivells de participació són baixos.

Al Solsonès podem observar clarament com l'elecció dels diversos batxillerats i cicles formatius que s'hi ofereixen ve motivada pel gènere i aquest fet també es repeteix en els estudis universitaris on veiem que els nois es concentren en estudis com enginyeries, agricultura, informàtica, etc. en canvi les noies es troben en estudis relacionats amb la salut, ciències socials, humanitats, educació+, etc.

4.1.1 Implementar accions de formació destinades al personal docent de la comarca en matèria de coeducació i educació en valors

- Realitzar tallers teòrics i pràctics sobre com implementar programes coeducatius i d'educació en valors.
- Donar eines per promoure la igualtat d'oportunitats a partir de la detecció d'actituds i comportaments sexistes: (contes, refranys, joguines, etc.).
- Fomentar el debat sobre els valors assignats a la masculinitat i la feminitat i la seva transmissió a l'escola.
- Donar recursos al professorat per evitar que caiguin en estereotips de gènere a l'hora d'orientar els alumnes en l'elecció d'estudis superiors.
- Fomentar la cura del llenguatge no sexista en la documentació que elabora l'escola i en les explicacions orals del professorat.

4.1.2 Involucrar pares i mares en el principi de la coeducació i educació no sexista

- Transmetre als pares i mares la manera de treballar la coeducació que té l'escola en les seves tasques diàries mitjançant tallers pràctics. Per exemple fent tallers de cuina, bricolatge, etc. per a pares i mares.
- Fer xerrades amb les AMPA sobre temes com ara la transmissió de valors sexistes a través de les joguines, dels contes, etc.
- Introduir en els tallers per a mares i pares que es realitzen des dels centres escolars eines per a una educació no sexista.

4.1.3 Impulsar accions dirigides als alumnes en matèria d'igualtat entre homes i dones

- Facilitar que l'alumnat pugui aprendre, mitjançant el joc, diferents tasques de la vida quotidiana (cuinar, tenir cura dels altres, etc.).
- Fomentar l'esperit crític de nens i nenes que els permeti detectar situacions de discriminació tant en l'àmbit domèstic com a la societat en general.

- Treballar sobre el valor de les tasques domèstiques i de cura a les persones i transmetre de la mateixa manera a nens i nenes els sabers del dia a dia i els coneixements que garanteixen un bon funcionament de la família i la societat.

4.1.4 Promoure la igualtat d'oportunitats en tots els àmbits de l'educació

- Vetllar per tal que el *Pla d'entorn* incorpori una mirada de gènere.
- Fomentar que en totes les entitats vinculades al món de l'educació formal o no formal (entitats esportives, escola de música, centres de reforç escolar, entitats de lleure, etc.) es tingui en compte el principi d'igualtat d'oportunitats.

4.1.5 Treballar per evitar l'elecció d'estudis motivada per estereotips de gènere

- Incorporar la perspectiva de gènere en els processos d'orientació laboral dirigits a l'alumnat.
- Buscar mecanismes neutres que permetin orientar l'alumnat partint de les potencialitats i les aptituds de

	<p>cada alumne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reforçar l'autoestima a l'hora de prendre decisions relacionades amb el futur professional. • Donar a conèixer a nois i noies l'experiència de professionals que realitzen oficis tradicionalment assignats a l'altre sexe.
<p>4.2 Garantir una oferta formativa continuada tenint en compte els interessos i les necessitats de les dones</p> <p>Si mirem el nivell d'estudis de la població en general, ens trobem amb un fenomen de polarització que afecta les dones. Les dones tenen el nivell d'estudis més elevat que els homes sobretot en la població jove, però també tenen els nivells més baixos i l'analfabetisme que afecta sobretot les dones grans. Veient aquest fet és important oferir una formació continuada on tothom pugui adquirir uns coneixements bàsics per al seu desenvolupament.</p> <p>Als centres de formació ocupacional i formació de persones adultes , hi ha una gran majoria de dones i en canvi són les que tenen més dificultats per la inserció laboral. Hi ha serveis</p>	<p>4.2.1 Lluitar contra l'analfabetisme i els baixos nivells d'instrucció d'alguns col·lectius de dones</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promoure la creació paral·lela de serveis d'atenció a persones dependents (canguratsges, serveis a domicili, etc.) en horaris en què es facin cursos d'alfabetització i formació d'adults per facilitar l'assistència de les dones cuidadores. • Sensibilitzar el col·lectiu immigrant sobre la importància de rebre una formació bàsica i el coneixement de la llengua per desenvolupar-se dins la societat. • Coordinar les entitats que realitzen formacions destinades a les dones per tal de no duplicar accions. • Buscar maneres atractives de fer difusió sobre l'oferta

que ofereixen formació ocupacional en activitats típicament masculines on es fomenta la participació femenina, però en aquest cas encara és més difícil la inserció.

La participació de les dones en activitats formatives segons les enquestes és la següent: el 48% de les dones enquestades han realitzat activitats formatives organitzades al seu municipi o comarca. El 30 % de les que han afirmat no participar-hi tenien com a motiu principal la poca disponibilitat horària. La participació disminueix en funció de l'edat.

Si observem el nivell d'informàtica veiem que el 68,4% de les dones enquestades afirmen tenir un nivell d'usuari. Hi ha un nombre a tenir en compte de dones que no tenen coneixements sobre les tecnologies de la informació i comunicació (TIC). Aquest col·lectiu es troba majoritàriament a partir dels 35 anys.

formativa que existeix a la comarca.

- Promoure la descentralització de l'activitat formativa bàsica als diversos municipis de la comarca.

4.2.2 Garantir l'accés a la formació professional a les dones de la comarca

- Millorar la seva ocupabilitat, adaptant l'oferta formativa als seus interessos i necessitats.
- Elaborar un estudi de necessitats laborals per observar la demanda i adaptar-hi l'oferta.
- Explorar altres terrenys d'ocupació que puguin servir per desenvolupar noves possibilitats i capacitats femenines.
- Motivar les empreses per acollir personal de pràctiques procedent de les formacions ocupacionals.
- Facilitar informació sobre la possibilitat de rebre formació a distància.

4.2.3 Treballar per la igualtat d'oportunitats entre els homes i les dones en matèria d'orientació laboral i formació ocupacional

- Promoure l'estudi de necessitats reals que tenen les

empreses de la comarca per cobrir llocs de treball.

- Incorporar nous jaciments d'ocupació (noves ocupacions potencials, per exemple en assistència domiciliària) que pugui haver-hi a la comarca.
- Fomentar el disseny i la planificació de formació en funció de les necessitats detectades en l'estudi que incorpori pràctiques a les empreses de la comarca i que tingui en compte la formació i les competències professionals.
- Dissenyar i planificar una formació específica en assistència domiciliària per a persones dependents.
- Promoure la creació d'una borsa de treball activa.
- Promoure la creació d'un òrgan consultiu que coordini tota l'oferta formativa de la comarca i les necessitats de formació reals.
- Fomentar la creació d'un servei de centre de dia infantil, per a casos puntuals en què els infants no poden anar a l'escola.
- Motivar la creació d'un servei per coordinar l'atenció domiciliària a la gent gran i als nens i nenes.
- Incidir en la difusió de les activitats formatives,

especificar que la formació va "adreçada a homes i dones".

- Facilitar la creació d'un servei d'orientació i inserció laboral que realitzi petits itineraris d'inserció sociolaboral per a diferents col·lectius amb dificultats (dones majors de 45 anys, població immigrants, etc.)

4.2.4 Impulsar l'accés de les dones a les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC)

- Tenir en compte que les accions de formació en TIC es realitzin en horaris que es puguin conciliar amb la vida professional, familiar i personal (preferentment caps de setmana).
- Promoure un servei gratuït d'accés a Internet i ús d'ordinadors, tenint en compte les mancances d'accés a Internet que tenen la majoria de nuclis de la comarca.

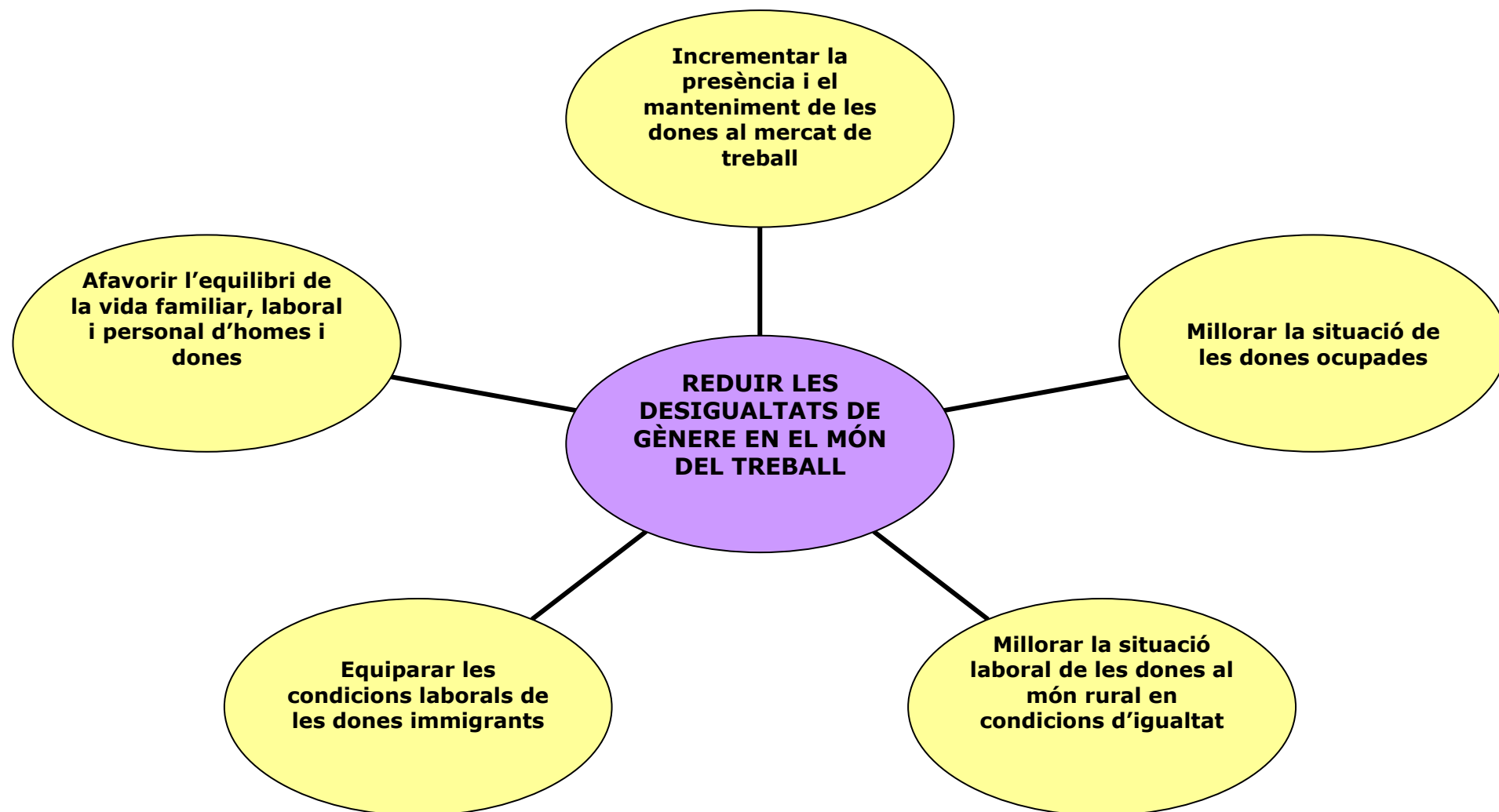
5. TREBALL PRODUCTIU, TREBALL REPRODUCTIU I USOS DEL TEMPS

Si observem les tendències de gènere i la igualtat d'oportunitats en el món del treball hem de tenir en compte dues tipologies de treball: el treball productiu i el treball reproductiu.

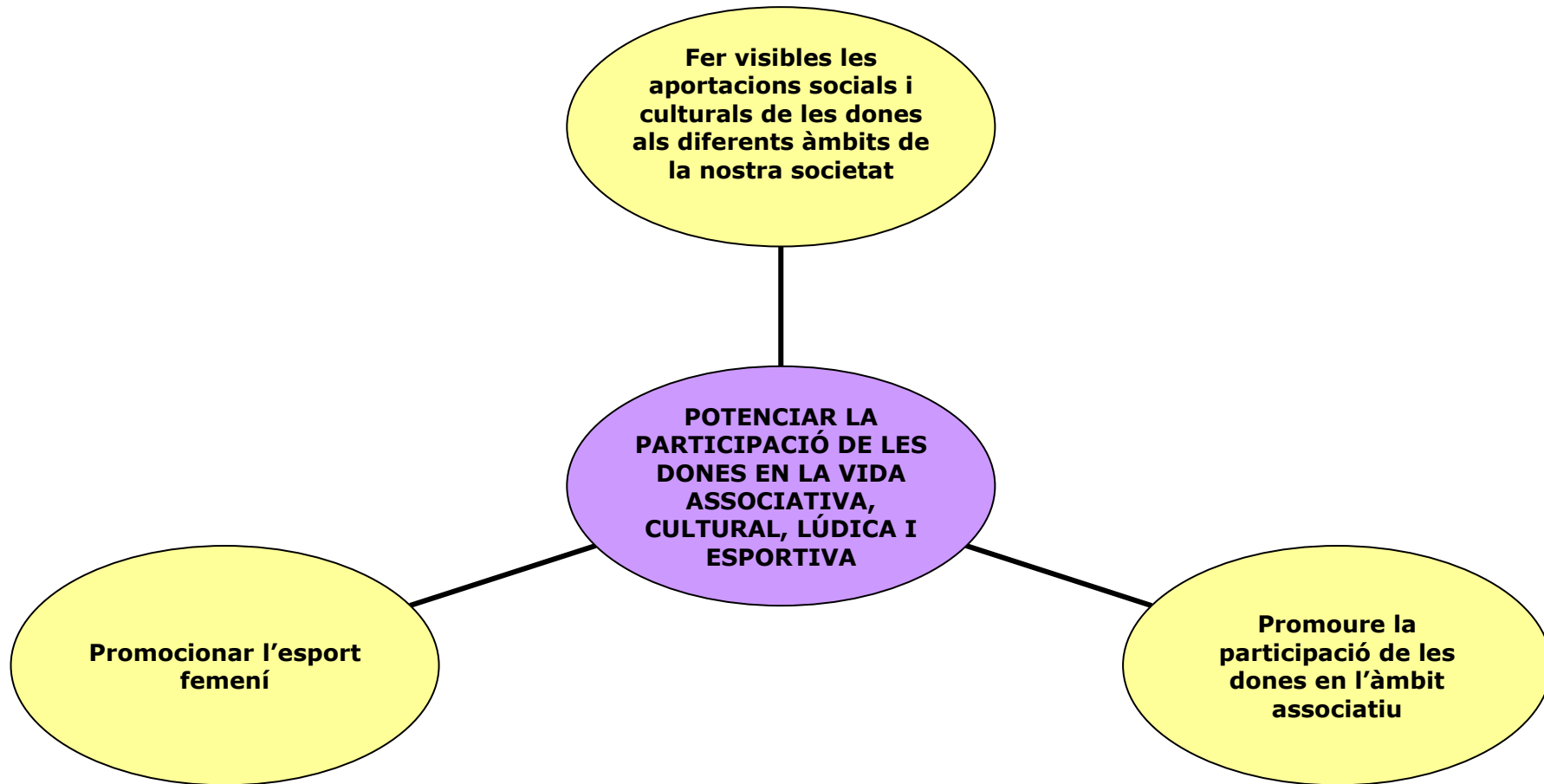
Entenem per **treball productiu** aquell que se situa en l'àmbit productiu de l'economia mercantil i formal i es desenvolupa en l'espai on es realitza la producció de béns. En canvi, el **treball reproductiu** és aquell que fa referència a l'activitat econòmica no mercantil i no formal i es realitza en l'espai on hi ha el procés de reproducció de les persones i la producció de béns d'ús privat. Aquestes dues tipologies de treball es condicionen mútuament i expliquen, en part, moltes de les situacions amb què es troben les dones al mercat de treball: doble jornada, dificultats per compaginar vida familiar i laboral, entrades i sortides del mercat de treball, etc.

El temps destinat al treball productiu i reproductiu condiona el temps destinat a l'oci i a les activitats personals; així, la doble jornada de moltes dones limita les seves oportunitats de participar en aquest espai. També es freqüent que les activitats d'oci i temps lliure es dissenyin i estructurin segons el treball productiu, sense tenir en compte els horaris de treball reproductiu que estan menys definits.

Així doncs, veiem que les dones destinen el seu temps personal als altres o a activitats que no impliquin una dedicació de temps molt elevada o que impliquin desplaçaments.

5.1 Reduir les desigualtats de gènere en el món del treball

Tot i que les dones s'han incorporat al mercat del treball en els darrers anys, veiem que aquesta incorporació no s'ha produït en condicions d'igualtat.

Aquest fet queda reflectit en múltiples situacions: l'atur de la comarca és bàsicament femení; ens trobem un gruix important de dones que figuren com a població "inactiva" i que es dediquen a tasques d'organització domèstica i de cura de les persones.

Si observem la presència de les dones dins el mercat de treball veiem que són les que majoritàriament acaparen els contractes a temps parcial (mitja jornada); també es concentren en professions que podríem considerar feminitzades (cura de les persones, tasques assistencials, de suport, etc.) que acostumen a ser menys valorades i remunerades.

L'accés de les dones a càrrecs de presa de decisions continua sent molt escàs.

Les dones dins el mercat de treball pateixen encara

5.1.1 Incrementar la presència i el manteniment de les dones al mercat de treball

- Motivar la creació d'un servei d'orientació laboral mitjançant recursos de recerca d'ofertes i mecanismes per a la incorporació.
- Sensibilitzar els empresaris per fomentar el manteniment de les dones dins les empreses amb unes condicions que els permetin desenvolupar tasques reproductives.
- Promoure la creació d'una borsa de treball activa com a recurs útil i fàcil d'utilitzar.
- Fomentar la creació de programes com el xec servei que permet la regulació de treballs com l'atenció a domicili.
- Sensibilitzar les dones, mitjançant xerrades, sobre els avantatges que comporta la presència dins el mercat laboral quant a relacions socials, independència econòmica, etc.

situacions de desigualtat com ara dobles o triples jornades laborals, diferències salarials considerables entre homes i dones o dificultats per promocionar-se dins les empreses.

Dins de l'àmbit laboral podem trobar diferents manifestacions de les desigualtats de gènere:

La segregació vertical és aquella divisió del mercat de treball que distribueix homes i dones de manera desigual en funció dels càrrecs i nivells socioprofessionals. Així doncs, s'explica la poca presència de dones en càrrecs de decisió i la major presència de dones en càrrecs de suport i baixa qualificació. Segons la Diagnosi veiem que 287 empreses i administracions públiques tenen homes en el càrrecs de direcció i tan sols 132 dones ocupen aquests càrrecs. D'altra banda, trobem més dones ocupant càrrecs tècnics (280) que homes (193).

La segregació horitzontal és aquella que divideix el mercat de treball en oficis o professions majoritàriament ocupades per homes i en altres ocupades bàsicament per dones. Aquesta divisió del mercat de treball ve motivada per estereotips de gènere i pels valors que assignen a la masculinitat i a la feminitat. En la Diagnosi podem observar

5.1.2 Millorar la situació laboral de les dones ocupades

- Dur a terme accions d'informació a través de tallers o xerrades sobre aspectes legals en el món del treball. (nòmines, drets i deures, etc.).
- Potenciar i donar suport a les dones emprenedores a través d'informació per a la creació d'empreses, recursos per a la gestió, etc.
- Organitzar jornades de sensibilització per a empreses en matèria d'igualtat d'oportunitats on es doni a conèixer els avantatges que poden tenir a l'hora de contractar dones (majors de 45 anys, víctimes de violència de gènere, etc.).
- Realitzar tasques de sensibilització en matèria de discriminacions laborals entre homes i dones utilitzant, per exemple, els mitjans de comunicació locals.
- Conèixer i fer visible la realitat socioeconòmica de les dones de la comarca (tipologia de contractes, perfil de dones desocupades, presència de dones en l'economia submergida, etc.).

com els àmbits assignats a les dones són la sanitat, l'educació, els serveis socials i el personal domèstic. Això explica que més del 80% de les dones enquestades estiguin ocupades en el sector serveis.

Un 30% de les dones enquestades tenen, a part de la seva ocupació principal alguna altra activitat remunerada.

La majoria de dones enquestades tenen ingressos econòmics propis, majoritàriament del treball. Tot i que la majoria de dones considera que els seus ingressos són suficients (57%) també és destacable el 40% que els considera baixos i insuficients.

El 66,8% tenen ingressos inferiors a 1.000 euros, la qual cosa posa de manifest que el fet de tenir ingressos econòmics propis no és sinònim de ser econòmicament independent. Hi ha la creença estesa que els sous de les dones són un complement a l'economia familiar.

Hem de tenir en compte l'ocupació femenina al món rural. El percentatge de dones titulars d'explotacions és molt baix; un 24% de les explotacions agrícoles i un 17,6% de les ramaderes.

Les dones que tenen una ocupació principal fora de

5.1.3 Millorar la situació laboral de les dones al món rural en condicions d'igualtat

- Organitzar jornades o xerrades sobre temes laborals (règim especial agrari, etc.).
- Donar a conèixer l'experiència d'altres dones del món rural que han desenvolupat projectes innovadors en algun camp (agricultura, turisme rural, artesanía, etc.).

5.1.4 Equiparar les condicions laborals de les dones immigrants

- Donar formació a aquest col·lectiu en oficis on la demanda s'adapti al seu perfil, millorant la seva situació.
- Donar a conèixer i potenciar la borsa de treball per a persones que només tenen autorització de residència.
- Potenciar la formació dins el col·lectiu de dones immigrants (català, formació ocupacional, etc.).
- Fomentar la integració de les dones immigrants dins el món de l'empresa amb la creació de la figura del referent que acompanyaria la nova treballadora durant els primers dies a l'empresa.

l'explotació també participen en l'activitat de l'explotació. En el cas de les aturades el percentatge és del 100% i de les mestresses de casa aquest percentatge és del 82%.

El treball en el sector de l'agricultura i ramaderia es caracteritza per una jornada irregular i variable; suposa el percentatge més alt de dones que treballen més de 8 hores al dia i la jornada setmanal acostuma a ser de 7 dies.

El 68% de les dones de les zones rurals es dediquen al sector serveis, seguit de l'agricultura i la ramaderia amb un 30%.

Les dones al món rural han tingut un paper molt important en l'impuls i la consolidació del turisme rural que s'ha incrementat en els darrers anys, mentre observem que en el camp agrícola i ramader hi ha poques dones com a titulars de les explotacions; passa el contrari en la titularitat dels negocis de turisme rural.

La situació laboral de les dones immigrants és la següent: un 43,4% de les dones nascudes fora de la Unió Europea estan aturades. Les dones nascudes fora de Catalunya concentren el percentatge més alt de dones que treballen sense contracte. El percentatge més alt de dones amb salaris inferiors a 515 euros correspon a les nascudes fora de

5.1.5 Afavorir l'equilibri de la vida familiar, laboral i personal d'homes i dones.

- Impulsar la creació de serveis de suport per facilitar la conciliació familiar i laboral de les famílies.
- Difondre una imatge de la conciliació com un aspecte que afecta homes i dones per igual. De manera que les mesures adreçades a afavorir la conciliació no es vegin exclusivament destinades a les dones.
- Promoure la creació d'un servei de suport adreçat a infants de 0 a 12 anys (ludoteca, etc.).
- Potenciar la creació de serveis de suport en general que donin resposta a les necessitats de les famílies amb persones a càrrec.

<p>Catalunya.</p> <p>El sector que acostumen a ocupar dins el mercat del treball és el dels serveis on sovint es troben amb feines poc remunerades que exigeixen una altra dedicació i que acostumen a ser sense contracte.</p>	
<p>5.2 Promoure canvis en el repartiment del treball reproductiu.</p> <p>Tradicionalment la cultura patriarcal de la societat ha marcat clarament els rols femenins i masculins. Aquests rols han atribuït a les dones l'autosacrifici, viure en relació amb els altres, entrega afectiva i del propi temps, etc.</p> <p>Aquest conjunt de tasques i actituds són imprescindibles per a la sostenibilitat de la vida humana, però van acompanyades de poca valoració social tant pel que fa a prestigi com a rendiment econòmic. Aquest és un espai on trobem fortes desigualtats de rols de gènere i es converteix en un espai on hi ha una transmissió de valors estereotipats que es van transmetent a les noves generacions.</p> <p>Veurem una clara manca de coresponsabilitat en el treball domèstic:</p>	<p>5.2.1 Fomentar la coresponsabilitat en el treball domèstic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dur a terme una campanya de conscienciació sobre la coresponsabilitat domèstica donant informació sobre les desigualtats en els usos del temps entre homes i dones i l'impacte que té. • Treballar el tema de la coresponsabilitat a través de l'escola i les associacions de mares i pares. • Promoure un curs de cuina per a parelles joves, persones que viuen soles, etc. <p>5.2.2 Potenciar el repartiment en les tasques de cura i atenció a les persones</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sensibilitzar sobre la importància del paper de les persones cuidadores. • Promoure la figura paterna com a agent actiu i

Segons les dones enquestades, les tasques de cuinar, netejar, planxar i comprar recauen en major percentatge sobre elles. Només en el cas de fer reparacions és la parella qui se n'encarrega.

Les dones que afirmen compartir les tasques amb altres persones sovint són aquelles que ho reparteixen entre les diferents dones de la família.

Des del punt de vista de la cura a les persones veiem que hi ha un 50% de les dones que tenen persones dependents a càrrec. En aquest cas veiem com la coresponsabilitat en l'atenció a les persones varia segons el col·lectiu; en els fills de 0 a 3 anys es comparteix amb un percentatge més elevat, en canvi en els majors de 65 anys i les persones discapacitades el percentatge és menor.

Hem de donar suport a les dones cuidadores, ja que són les més susceptibles de patir aïllament pel fet que el seu grau de dedicació als altres és molt elevat.

necessari per al desenvolupament de les tasques de cura dels infants.

- Crear un grup de persones cuidadores en el qual puguin compartir experiències i inquietuds.
- Crear un grup de voluntaris format per persones grans autònomes que donin suport puntual a gent gran que necessiti ajuda en algun moment.

5.3 Potenciar la participació de les dones en la vida associativa, cultural, lúdica i esportiva de la comarca.

La cultura és una eina clau per a la construcció d'una nova societat no marcada pels estereotips de gènere; així a través de l'oferta cultural es pot fer visible l'aportació de les dones als múltiples àmbits de la nostra societat.

Des del món local, és també important treballar per la visibilització de les aportacions de les dones a la societat, tant a través de l'oferta cultural com dels mitjans de comunicació locals, etc.

La doble jornada de moltes dones dificulta la seva participació en activitats d'aquest tipus; per tant, és important que les activitats culturals no només tinguin en compte els horaris del treball productiu sinó que també prevegin els horaris del treball reproductiu.

Si observem les activitats que realitzen les dones segons les enquestes veiem com les activitats més freqüents són llegir, sortir amb els amics i la parella i veure la televisió. La majoria d'aquestes activitats es poden realitzar en l'àmbit

5.3.1 Fer visibles les aportacions socials i culturals de les dones als diferents àmbits de la nostra societat

- Incorporar la perspectiva de gènere en la programació cultural de la comarca, fent visible les aportacions de les dones en múltiples àmbits de la nostra societat, per exemple a través del teatre, cinefòrums, exposicions, entrevistes a mitjans de comunicació, etc.

5.3.2 Promoure la participació de les dones en l'àmbit associatiu

- Recolzar i potenciar les associacions de dones.
- Promoure la participació de dones en associacions on aquestes tinguin poca presència (entitats esportives, etc.).
- Incorporar la perspectiva de gènere en els guardons comarcals dirigits a persones rellevants de la comarca, visibilitzant l'aportació de les dones en aquest camp. (p. ex. Premis Signum)
- Realitzar una activitat formativa sobre gestió del temps dirigida a dones per tal que aprenguin a delegar

privat i combinades amb altres tasques, ja que les opcions d'oci que suposen un desplaçament o una major dedicació de temps són les que realitzen amb menys freqüència.

A nivell esportiu, les desigualtats de gènere són molt evidents ja que hi ha una manca de promoció de l'esport femení de competició, sobretot dels esports d'equip. Malgrat tot , en els cas del bàsquet un dels objectius prioritaris d'enguany és impulsar la participació de les nenes en aquest esport.

tasques al seu entorn i poder disposar de major temps personal.

- Promoure i potenciar la pràctica de l'esport femení des de la infància.
- Sensibilitzar les entitats esportives sobre la importància de la promoció d'equips femenins.

6. SALUT I QUALITAT DE VIDA

Si fem una mirada de gènere en l'àmbit sanitari podem observar la diferència en la utilització dels serveis per les dones i els homes. Hem de partir de la base que el concepte de salut més universal sobre les malalties s'ha abordat tradicionalment des de la vessant masculina a excepció de la salut reproductiva; per tant s'ha de treballar de manera global per incorporar-hi la perspectiva de gènere.

En l'actualitat veiem que les dones són les que utilitzen més els serveis sanitaris, ja que assumeixen el paper de cuidadores i tenen cura de la salut de tota la família. Aquesta atenció sovint suposa el deteriorament de la pròpia salut i de la cura d'un mateix.

És important incidir en la prevenció de les situacions de risc que afecten la salut de les dones i la millora de la situació de les dones al llarg de la seva vida.

En el moment d'abordar la salut des d'una perspectiva de gènere cal tenir presents una sèrie de situacions socials que afecten aquest col·lectiu: la sobrecàrrega invisible com a conseqüència de la doble jornada, l'impacte de la violència de gènere o la dependència econòmica en la salut psicològica, etc. Així doncs, cal tenir en compte que la salut ve marcada no només per aspectes biològics o per la psicologia pròpia, sinó també per l'entorn social i cultural que envolta la persona.

6.1 Promoure la salut i la qualitat de vida de les dones

El rol de cuidadores que s'ha atribuït tradicionalment a les dones fa que siguin elles les que utilitzen més els serveis sanitaris ja que assumeixen la responsabilitat de la salut de tota la família; això fa que sovint no vetllin de la mateixa manera per la seva salut.

La incorporació de les dones al món del treball i els diversos canvis socials que porten a moltes dones a realitzar una doble jornada afecta de manera directa la seva salut tan física com psicològica.

En les dones enquestades veiem com pateixen diferents problemes de salut segons la franja d'edat en la qual es troben; així doncs, hem de tenir en compte les incidències de les etapes vitals.

El mal d'esquena i el dolor muscular són problemàtiques de salut amb majors percentatges en totes les edats, però a mesura que augmenta l'edat hi ha problemes més freqüents o que s'intensifiquen com ara els circulatoris i els dolors musculars.

6.1.1 Millorar la salut de les dones al llarg del seu cicle vital i tenir-ne cura

- Potenciar el desenvolupament de l'educació i l'atenció a la salut sexual i reproductiva de les dones en totes les seves etapes vitals.

INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA

- Crear espais propers (a l'escola o a l'institut) reservats als adolescents/infants on puguin accedir als professionals mèdics amb facilitat (llevadora, infermera, etc.).
- Donar eines al professorat per tal que puguin difondre entre els alumnes l'existència de serveis d'informació dirigits a aquest col·lectiu (per exemple, telèfon verd, tarda jove, etc.).
- Implementar estratègies de prevenció, detecció i tractament de trastorns alimentaris en adolescents.

EDAT ADULTA

- Dur a terme tallers amb professionals de la psicologia per treballar amb les persones cuidadores.
- Crear grups d'ajuda mútua entre les persones

Hi ha diverses conductes de risc que afecten la salut del col·lectiu femení com ara la drogodependència que, malgrat no afectar moltes dones de manera directa, pot tenir repercussions sobre la seva salut física o psicològica quan afecta algun membre de la família o del seu entorn, ja que aquest fet precipita a vegades conductes de violència familiar.

Els embarassos no desitjats afecten un nombre creixent de dones i tenen repercussions importants en la seva vida.

Els trastorns alimentaris afecten un major nombre de dones i condicionen la seva vida tant des del punt de visat físic com psicològic.

cuidadores perquè puguin intercanviar coneixements i sentir-se recolzades.

- Promoure la salut mitjançant materials divulgatius i tallers grupals com a espai d'intercanvi de coneixements i aprenentatge.
- Donar a conèixer les diferents associacions que treballen en col·lectius d'afectats per determinades malalties i que donen suport a les famílies dels afectats (alzheimer, fibromiàlgia, etc.)
- Promoure serveis d'assistència (centres de dia, places de residència) per a persones amb problemes de dependència en edats joves.

GENT GRAN

- Promoure la creació de noves places al centre de dia per donar resposta a la demanda existent.
- Augmentar l'atenció domiciliària i descentralitzar-la a tota la comarca.
- Crear serveis de suport a la gent gran: servei de bugaderia, menjador, àpats a domicili, etc.

6.1.2 Promoure la prevenció de conductes de risc

- Fer campanyes informatives sobre el risc en temes com drogodependències, salut sexual o trastorns alimentaris, introduint la perspectiva de gènere en cadascun d'ells.
- Donar eines als professionals de l'àmbit educatiu en la prevenció i detecció de conductes de risc.
- Facilitar l'accés per part dels joves a la compra de mètodes anticonceptius, per exemple informant dels llocs on poden adquirir-los.
- Donar a conèixer els efectes de "la píndola del dia després" per prevenir la utilització d'aquest mètode de manera incorrecta.
- Crear punts d'informació en el moment i lloc més idoni (per exemple, informar sobre drogodependències en espais d'oci nocturn, etc.).
- Promoure hàbits alimentaris saludables, revisant els menús dels centres escolars, residències d'avis, etc.
- Impulsar tallers pràctics de cuina i alimentació dirigits a pares i mares per adquirir bons hàbits alimentaris dins la família.

	• Incorporar la perspectiva de gènere en els programes de prevenció del consum d'alcohol, tabac, etc.• Informar, a través de tallers, de l'impacte que la publicitat té en la percepció del propi cos i fomentar un esperit crític davant els mitjans de comunicació, especialment entre les noies adolescents.

IMPLEMENTACIÓ I AVALUACIÓ

La implementació del Pla de polítiques de dones es realitzarà a partir del 2007, tot i que durant l'any 2006 ja s'han començat a dur a terme actuacions que desenvolupen aquest document. Serà el PIAD l'òrgan encarregat de desplegar i coordinar les actuacions del Pla, tot i que la majoria requereixen un treball transversal que afecta múltiples àrees, entitats, etc.

L'avaluació de les accions que es duguin a terme es realitzaran des del PIAD o del grup de treball o comissió interdisciplinari que es creï amb aquesta finalitat.

A l'hora d'avaluar el Pla es tindran en compte les següents variables:

- L'estat d'execució de cada una de les accions: no iniciades, en curs o ja finalitzades. Les actuacions concretes desenvolupades
- La manera concreta d'execució

Per a cada acció es tindran en compte les dades següents;

- Identificació de l'acció concreta i de l'àrea o àrees que la duran a terme
- Descripció de les actuacions (cursos, jornades, tallers, etc.)
- Temporalització de les actuacions
- Entitats que hi participen i funcions de cada una d'aquestes
- Pressupost i participació en aquest pressupost de cada una de les entitats
- Col·lectiu a qui va dirigida l'acció o que se n'ha beneficiat
- Impacte social reflectit en els mitjans de comunicació locals